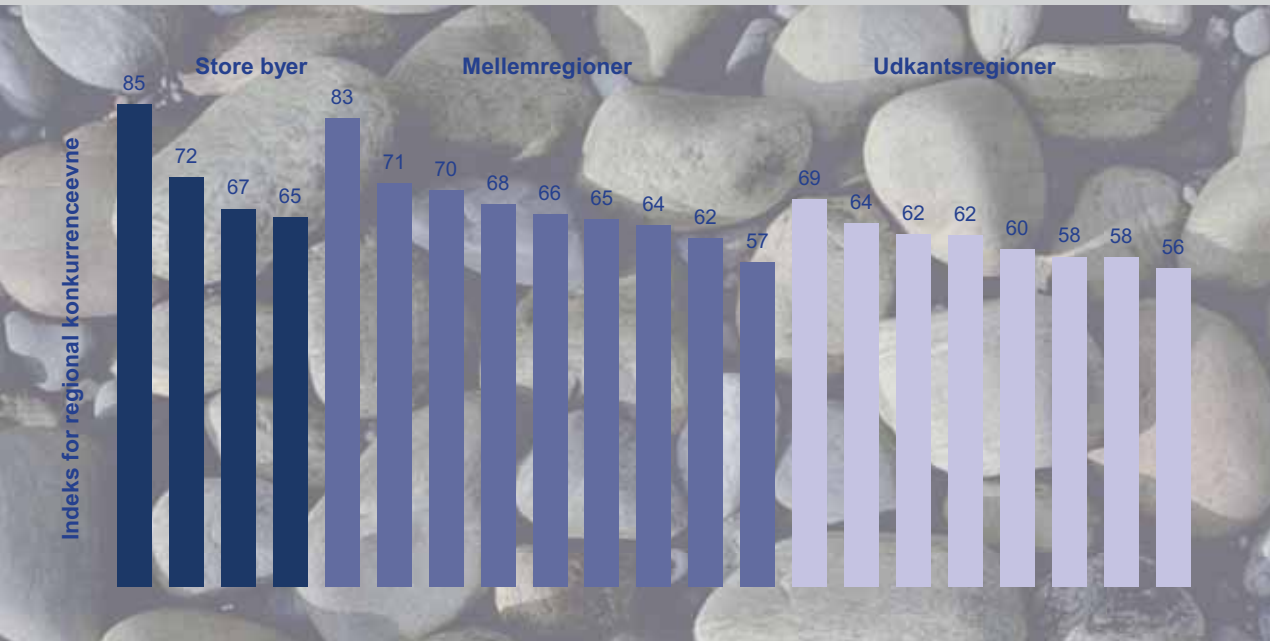

Regionalpolitisk redegørelse 2004

Regeringens redegørelse til Folketinget Marts 2004

Regionalpolitisk redegørelse

2004

Regeringens redegørelse til Folketinget

Marts 2004

Regionalpolitisk redegørelse 2004

– Regeringens redegørelse til Folketinget

Udgiver: Indenrigs- og Sundhedsministeriet
2. økonomiske kontor
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Tryk: Schultz Grafisk

Oplag: 800

Trykt udgave: 87-7601-078-3

Elektronisk udgave: 87-7601-079-1

Publikationen er tilgængelig på <http://www.im.dk>

Publikationen kan fås ved henvendelse til:

Indenrigs- og Sundhedsministeriet
2. økonomiske kontor
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K
Tlf. 33 92 37 92
Fax. 33 92 36 46
E-mail: im@im.dk

Indhold

1. Indledning	1
2. Regionalpolitikken.....	1
3. Udviklingen i de danske regioner	2
4. Regionernes konkurrenceevne	4
5. Udviklingen i den regionale statslige forvaltning	5
6. Regionale konsekvenser af tiltag i 2003	7
7. Regionalpolitiske initiativer	8
7.1. Overordnet strategi for den økonomiske udvikling	9
7.2. Den regionale erhvervs politik	9
7.3. Uddannelse	11
7.4. Universiteter og forskning.....	13
7.5. Trafikinvesteringer.....	15
7.6. Skatteområdet.....	16
7.7. Planlægning	17
7.8. Kultur	18
7.9. Kommuner og amtskommuner	19
7.10. Danske EU-programmer i programperioden 2000-2006	20
8. Konklusion	22

1. Indledning

Hermed fremlægger regeringen Regionalpolitisk redegørelse 2004 for Folketinget. I redegørelsen fremlægger regeringen sine overordnede regionalpolitiske målsætninger. Der gives endvidere et statusbillede for den regionale udvikling i Danmark og redegøres for de iværksatte initiativer, som over en bred kam understøtter udviklingen og den regionale balance. Endelig redegøres for regionale konsekvenser af de statslige tiltag, som herudover kan have regional betydning, herunder for udviklingen i lokaliseringen af statslige arbejdspladser.

Sideløbende med redegørelsen til Folketinget udkommer en særskilt publikation, som uddyber redegørelsen og analyserne.

2. Regionalpolitikken

De regionale forskelle i Danmark er beskedne set i forhold til andre lande. Der sker en fortsat indsnævring i regionale forskelle i de gennemsnitlige indkomster opgjort pr. indbygger. Men der er også tegn på geografisk koncentration af beskæftigelse og befolkning, hvilket særligt påvirker udviklingen i udkantsområderne. Udfordringerne ligger således især i at løfte den svagere udvikling i udkantsområderne.

Regeringen har derfor en særlig bevågenhed over for udviklingen i de danske udkantsområder. Det er således regeringens klare holdning, at alle områder i landet skal være attraktive områder både med hensyn til bosætning og erhvervsudvikling. På denne baggrund har regeringen med afsæt i Den Regionale Vækststrategi fra maj 2003 igangsat en særlig indsats i udkantsområderne.

Regeringen sætter i denne redegørelse fokus på regionernes konkurrenceevne – dvs. regionernes evne til at skabe vækst. En undersøgelse, som regeringen har fået foretaget, viser, at det kan betale sig at gøre en indsats for at forbedre rammebetingelserne for regionernes udvikling. Gode rammebetingelser giver bedre konkurrenceevne og dermed mulighed for højere vækst.

Analyserne viser også, at der gennem en fokusering af regionernes indsats inden for de områder, som primært driver væksten i regionerne – menneskelige ressourcer, iværksætteri og innovation – kan realiseres udviklingspotentialer i mange regioner, herunder også i udkantsregioner.

Det er regeringens opfattelse, at øget regional balance skal opnås ved at udnytte de enkelte regioners vækstpotentialer til gavn for væksten i hele landet. Den regionalpolitiske indsats skal udnytte de enkelte regioners særlige styrker og imødegå barrierer. Samtidig skal regionerne samarbejde og lære af hinanden.

Regeringen tager det også som et ansvar, at statslige tiltag med regional betydning koordineres i forhold til påvirkningen af den regionale balance. Regeringen har iværksat en række initiativer, der forbedrer mulighederne for en sådan koordinering. Indsatsen afspejles i en placering af nye statslige institutioner uden for hovedstadsområdet og inddragelse af regionale hensyn i øvrigt i de gennemførte tiltag.

3. Udviklingen i de danske regioner

Igennem de senere år har konklusionen på analyser af de danske geografiske regioners udvikling været, at der er tale om beskedne uligheder set i forhold til andre lande. Samtidig har analyserne dog også peget på en tendens til, at udkantsregionerne generelt set oplever en svagere udvikling end resten af landet.

Regeringen har bl.a. med Den Regionale Vækststrategi iværksat en særlig indsats i en række udpegede udkantsområder med henblik på at fremme både bosætning og erhvervsudvikling i disse områder. Indsatsen er i gang, men den vil endnu ikke kunne måles i statistikkens.

Helt overordnet kan det dog konkluderes, at der er tendens til faldende ulighed i den gennemsnitlige skattepligtige indkomst hos regionernes borgere. Efter mange års indsnævring af regionale forskelle har der i en kort periode efter 1997 været tegn på stigende regionale

uligheder i indkomst pr. indbygger. Nu er der imidlertid tegn på, at en sådan udvikling er stoppet og på vej i retning af større regional lighed igen.

I den 15-årige periode 1987-2002 har væksten i de samlede skattepligtige indkomster (dvs. opgjort som summen for indbyggerne i regionerne) været kraftigst i bl.a. Århus-Vejle-området, Ålborg-området og udkanten af hovedstadsområdet. Den svageste vækst findes bl.a. i en række kommuner i udkantsområderne – i områder som Lolland, Langeland og enkelte steder i Sønderjylland – men også i en række kommuner, der grænser op til Københavns Kommune.

Dette vækstbillede afspejler bl.a. befolkningsudviklingen og især udviklingen i antal beskæftigede. Det generelle billede af befolkningsudviklingen over de seneste 15 år er således, at der i en periode med befolkningsvækst i landet som helhed er sket en befolkningstilbagegang i mange udkantsområder. Den største befolkningstilvækst er sket i de kommuner, som ligger i det østlige Jylland – især i Århus-området – og den nordligste del af hovedstadsområdet.

Der er relativt store flyttebevægelser på tværs af regionstyperne storby-, mellem-, og udkantsregioner. Set i relation hertil er nettobevægelserne beskedne. Analyser viser, at der i udkants- og mellemregioner sker en nettofraflytning af unge og uddannelsessøgende, og en nettotilflytning af de øvrige aldersgrupper, men at tilflytningen – særligt i udkantsregionerne – ikke opvejer fraflytningen af unge.

I beskæftigelsen ses de tydeligste regionale mønstre. Udkantsområderne har været præget af nedgang i beskæftigelsen over de seneste 15 år, mens beskæftigelsen er vokset i og omkring store byer som f.eks. København, Århus (og Vejle-området) og Ålborg.

Arbejdsmarkedsrådenes forventninger til ledigheden i 3. kvartal 2004 viser på den anden side ikke tendens til større regional ulighed. De største stigninger i ledigheden i forhold til året før forventes således i Storkøbenhavn og i Århus amt, mens ledigheden forventes at falde mest i Storstrøms, Ringkøbing og Sønderjyllands amter.

4. Regionernes konkurrenceevne

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har fået gennemført en undersøgelse af regionernes konkurrenceevne forstået som regionernes evne til (eller mulighed for) at skabe vækst i regionen.

Analyserne peger på, at det siden 1997 har været faktorer inden for områderne menneskelige ressourcer, iværksætteri og innovation, der driver væksten i de danske regioner. 70 pct. af forskellene mellem regionernes vækst i produktiviteten (dvs. i indkomsten pr. beskæftiget) kan forklares med faktorer på disse områder.

Endvidere konkluderes, at forbedringer af rammebetingelserne på disse områder øger regionernes konkurrenceevne. Det er ikke blot et spørgsmål om mængden af anvendte offentlige ressourcer i indsatsen. Ved fokus og effektivitet i regionernes indsats kan der således realiseres betydelige regionale vækstpotentialer. Desuden er koordinering af indsatsen på de forskellige områder vigtig.

I projektet er sat fokus på udkantsområderne. Disse områder har i de senere år generelt set oplevet en lavere vækst i produktiviteten end de øvrige regioner. En del af forklaringen er, at udkantsregionerne har en lavere konkurrenceevne inden for iværksætteri. Men der er også udkantsregioner, der har klaret sig godt med hensyn til produktivitetsudviklingen, endda bedre end nogle ikke-udkantsregioner. Forskelle i vækst mellem udkantsregionerne kan især tilskrives forskelle i konkurrenceevnen inden for innovation. Udviklingspotentialerne kan også her realiseres gennem en fokuseret og effektiv indsats for forbedrede rammebetingelser.

Endelig er der – bl.a. gennem interviews med lokale aktører – gået bag om projektets modelberegninger for særligt regionen Lolland-Falster. Analysen bekræfter, at Lolland-Falster har udfordringer, men peger også her på et udviklingspotentiale ved fokus på konkurrenceevnen.

5. Udviklingen i den regionale statslige forvaltning

Det er regeringens opfattelse, at der skal skabes regional balance i lokaliseringen af statslige arbejdspladser i forbindelse med såvel etablering af nye statslige institutioner som ved, at der tages regionale hensyn ved effektiviseringer af eksisterende arbejdspladser.

Med finanslovsaftalen for 2003 tog regeringen derfor initiativ til, at tiltag vedrørende placering af nye eller nedlæggelse af eksisterende statslige arbejdspladser skal vurderes med henblik på regionale konsekvenser. Målet er, at nye statslige institutioner fremover som udgangspunkt placeres uden for hovedstadsområdet.

Der blev i 2002 nedsat et embedsmandsudvalg med fokus på en regional balance i effektiviseringer af den regionale statslige forvaltning. Overvejelser om statslige effektiviseringer med væsentlige regionale konsekvenser drøftes i udvalget med henblik på, at regionale hensyn inddrages som led i beslutningsgrundlaget.

Etablering af nye statslige institutioner

Den nye Sikkerhedsstyrelse er etableret i Esbjerg. Den etableres med 75 arbejdspladser, som udflyttes fra en række styrelser mv. fra hovedstadsområdet. Desuden er en ny Styrelse for Social Service placeret i Odense. Styrelsen er sammensat af det tidligere "Institut for Pensions- og Ældrepolitik" i Odense samt af opgaver og medarbejdere (9 årsværk), som udflyttes fra hovedstadsområdet.

Endvidere er etableret et nyt Udviklings- og Formidlingscenter for Børn og Unge med hovedkontor i Åbenrå og afdeling i København, som samler og viderefører aktiviteterne i to tidligere centre i Åbenrå og Hillerød.

Herudover sker en udvidelse af fængslet i Horsens, mens der er taget beslutning om et fængsel i Østdanmark. Justitsministeriet har endnu ikke taget stilling til den nærmere placering heraf.

Statslige omorganiseringer, effektiviseringer mv. med regional betydning

Det er besluttet, at Arbejdstilsynets 15 amtsbaserede kredse i 2004-2005 omorganiseres til fire tilsynscentre. Det indebærer en regional samling af statslige arbejdspladser. En tilsynsreform, som indebærer, at tilsynet med kommuner og amtskommuner er samlet hos fem statsamtmand, vurderes kun at have helt beskedne konsekvenser for placeringen af statslige årsværk.

Inden for forsvarsforliget for 2000-2004 er der tidligere sket regionale personalereduktioner. Med henblik på at sikre de økonomiske rammer for forliget, har det været nødvendigt at iværksætte visse yderligere personalereduktioner spredt rundt i landet fra og med 2004.

Regeringen har i marts netop præsenteret sit udspil til forsvarsforlig for 2005-2009. Udspillet lægger op til udflytning af arbejdspladser fra hovedstadsområdet til en række yderområder. Regeringen vil således også tilstræbe, at det endelige forlig tager relevante regionale hensyn.

På grund af faldende indkvarteringsbehov for asylansøgere er en række asylcentre rundt om i landet lukket i 2003. Lukningerne berører personale hos Dansk Røde Kors' Asylafdeling. Regionale konsekvenser har indgået i overvejelserne om konkrete centerlukninger.

Herudover kan nævnes, at ToldSkat i 2003 har videreført omlægningerne af sin struktur. Skattevæsenets rationaliseringer af medarbejderstaben er gennemført med betydelige hensyn til yderområderne. ToldSkats 26 regioner er bevaret med en relativ uændret andel af medarbejdere i yderområderne. Reduktionen er derfor forholdsmæssigt størst i de større bysamfund. Samtidigt er der iværksat en decentralisering af en række opgaver. Som eksempler kan nævnes, at nye opgaver vedrørende pensionsafkastslovgivningen samt vedrørende omkostningsdækningsloven er placeret i Maribo og nye opgaver vedrørende anpartskontrolordningen i Haderslev.

Den statistiske udvikling i den regionale statslige beskæftigelse

Danmarks Statistiks opgørelse af den statslige beskæftigelse for 2002 fordelt på pendlingsregioner viser, at set i forhold til den samlede beskæftigelse findes den største koncentration af statslige årsværk i en række regioner i Jylland. Set for landet under ét er den statslige beskæftigelse i perioden 1994-2002 faldet med gennemsnitligt 0,4 pct. om året. De fleste regioner har oplevet fald, men særligt Bornholm, det nordligste Jylland samt regioner ved Randers og Haderslev – her dog fra forholdsvist høje niveauer. Regioner i Midtjylland og Fyn har haft en stigning i den statslige beskæftigelse. En opgørelse af statslige årsværk i 3. kvartal 2003 viser et tilsvarende billede af fordelingen af de statslige arbejdspladser som Danmarks Statistiks opgørelse for 2002.

6. Regionale konsekvenser af tiltag i 2003

Det er regeringens målsætning, at der sker en vurdering af regionale konsekvenser af initiativer med væsentlig regional betydning, således at disse kan indgå i beslutningsgrundlaget.

Regeringen udsendte i 2002 en vejledning om vurdering af regionale konsekvenser ved gennemførelse af lovgivningsmæssige og administrative tiltag. Indenrigs- og Sundhedsministeriet vil i den nærmeste fremtid evaluere anvendelsen af vejledningen og de foretagne vurderinger.

Til brug for den årlige redegørelse om regionaløkonomiske konsekvenser af statslige tiltag gennemført i 2003 er der foretaget en rundspørge i ministerierne om de skønnede regionale konsekvenser. I det følgende gives en samlet vurdering af de regionale konsekvenser af de 28 statslige tiltag, som vurderes at have væsentlig regional betydning. De af tiltagene, som endvidere skønnes at medvirke til en mere lige regional udvikling, kan også findes beskrevet i afsnit 7. Betydningen for den statslige beskæftigelse af omorganiseringer, effektiviseringer mv. er beskrevet særskilt i afsnit 5.

Den samlede regionale betydning af gennemførte tiltag

De 28 tiltag vurderes overvejende at have positive regionale konsekvenser. Flere af tiltagene har fokus på udkantsområder – både ved at have formål, der er rettet mod forbedring af udviklingsvilkårene i udkantsområderne og ved at tage særlige regionale hensyn. Det gælder f.eks. udligningstillægget, sikringen af skoler og dagtilbud i landdistrikterne og fordelingen af midler i tilknytning til reformen af erhvervsservice.

En række nye og afsluttede projekter på trafikområdet forventes at have væsentlige positive regionale effekter. Desuden er der på uddannelsesområdet tale om regionale projekter, som skal styrke kompetencer, der efterspørges af det lokale erhvervsliv.

De strukturelle ændringer på skatteområdet indebærer en koncentration af skatteforvaltningen, der i sagens natur kan medføre øgede geografiske afstande mellem borgerne og skatteforvaltningen i landsdelene. Dette modsvarer dog af, at de enkelte kommuner i et samarbejde bevarer den lokale borgerservice (kvikskranke mv.).

I praksis vurderes ulemperne ved ændringerne i skatteforvaltningen beskedne i forhold til mulighederne for at sikre en høj grad af retssikkerhed og effektivitet og mindskes yderligere af den løbende udbygning af den digitale forvaltning på området. Etableringen af Øresundscentret giver endvidere en særskilt forbedring af rammerne for en øget integration i Øresundsregionen.

7. Regionalpolitiske initiativer

Det er regeringens målsætning, at regeringens regionalpolitik afspejles i de tiltag, som gennemføres på alle de politikområder, der kan have væsentlig betydning for den regionale udvikling. Det er f.eks. områder som den generelle økonomiske politik, arbejdsmarkedspolitikken, uddannelsespolitikken, erhvervs politikken osv.

I det følgende gives en bred gennemgang af initiativer og politikker, der kan medvirke til en mere lige regional udvikling.

7.1. Overordnet strategi for den økonomiske udvikling

Mulighederne for en gunstig udvikling i levevilkårene i de enkelte regioner vil i høj grad afhænge af, at der er en sund økonomisk udvikling i landet som helhed.

Den overordnede økonomiske politik sigter efter at føre en holdbar finanspolitik og dermed nedbringe den offentlige gæld, så udfordringen med et stigende antal ældre kan håndteres, uden at der overvælttes finansieringsbyrder på fremtidige generationer. En holdbar finanspolitik kræver, at der er et årligt overskud på de offentlige finanser på mellem 1½ og 2½ pct. af BNP i gennemsnit frem til 2010.

Det forudsætter – udover en stram udgiftsstyring - at der kan realiseres en stigning i beskæftigelsen på omtrent 65.000 personer fra 2003 til 2010. Da befolkningsudviklingen – ikke mindst i udkantsområderne – trækker i retning af et fald i arbejdsstyrken, vil dette kræve en betydelig forøgelse af erhvervsdeltagelsen. Ud over virkningerne af gennemførte reformer, herunder handlingsplanen "Flere i arbejde" og skattnedsættelserne, og et konstateret fald i tilgangen til førtidig tilbagetrækning fordrer det nye strukturpolitiske initiativer, som bl.a. sigter på at styrke integrationen af indvandrere på arbejdsmarkedet, sikre hurtigere gennemløb i uddannelsessystemet, fleksibel tilbagetrækning og reduktion i sygefraværet.

7.2. Den regionale erhvervs politik

En række aktører på forskellige regionale niveauer tager løbende initiativ til at etablere strategiske samarbejder om vækst og udvikling. Økonomi- og Erhvervsministeriet har i de seneste år deltaget i en række større erhvervspolitiske samarbejder med forskellige regioner i Danmark for at styrke formuleringen af strategier og konkrete projekter for udvikling og vækst i regionerne. Målet er at skabe så gode erhvervsmæssige rammebetingelser som muligt i regionerne.

Det jysk-fynske erhvervssamarbejde har i 2003 sat fokus på at styrke iværksætteraktiviteten samt uddannelses- og kompetenceniveauet i regionen. Der ventes i 2004 iværksat en række initiativer som opfølgning på to afholdte idéudviklingsseminarer. Erhvervssamarbejdet Vestsjælland/Storstrøm har i 2003 udarbejdet en erhvervsreddegørelse, der har dannet grundlag for en strategi og handlingsplan for regionen, som netop er offentliggjort ved en konference i marts.

Regeringen fremlagde i maj 2003 Den Regionale Vækststrategi. Strategien har fokus på udkantsområderne og indeholder en særlig indsats rettet mod både bosætning og erhvervsudvikling i en række geografiske prioriterede udkantsområder. 8 udkantsområder er udpeget på grundlag af en svagere udvikling i erhvervsindkomst og beskæftigelse end mere centralt beliggende områder af landet. Herudover er udpeget en række fiskeriafhængige områder på baggrund af, at de i særlig grad er påvirket af restriktionerne på torskefiskeriet i Nordsøen.

I alt er der etableret 9 *regionale vækstsamarbejder*. I samarbejderne har de regionale parter og relevante ministerier forpligtet sig til at arbejde for, at områderne får del i væksten. Vækstsamarbejderne er ved at udarbejde erhvervsudviklingsstrategier for regionerne. Strategierne følges op af konkrete projekter. Under Økonomi- og Erhvervsministeriet er hertil afsat 60 mio. kr. over tre år. Også andre midler kan komme i spil, herunder er der til indsatsen i fiskeriafhængige områder over tre år afsat 20 mio. kr. under FIUF-programmet og 25 mio. kr. under artikel 33-ordningen i EU-midler.

Et andet initiativ er en *sammenlægning af administrationen af Social- og Regionalfonden* med det formål at skabe en bedre sammenhæng mellem den strukturfondsbaseerede erhvervs- og beskæftigelsespolitik. Socialfonden vurderes at kunne anvendes til at understøtte udkantsområdernes arbejde med at skabe bedre regionale vækstvilkår for *menneskelige ressourcer* samt *iværksætteri og innovation*.

Som led i Den Regionalpolitiske Vækststrategi er præsenteret en *reform af den regionale erhvervsservice*. Reformen har til formål at

samordne indsatsen over for iværksættere og mindre virksomheder, og indebærer, at 15 regionale erhvervsservicecentre er blevet fordelt over hele landet. De nye erhvervsservicecentre skal yde erhvervsservice over for iværksættere og mindre virksomheder. Centrene erstatter de nuværende TIC-centre (teknologiske informationscentre) og de lokale kontaktpunkter for iværksættere.

Der vil blive ydet op til 50 pct. medfinansiering fra staten til erhvervsservicecentre. Ved fordelingen af det statslige tilskud mellem centrene tages der særligt hensyn til udkantsområder, idet 7 mio. kr. fordeles forlods som en ekstrabevilling til regioner med udkantsområder.

Erhvervs- og Boligstyrelsen har fået gennemført en kortlægning og analyse af *byernes udfordringer* og planlægger i foråret 2004 at offentliggøre et debatoplæg om byernes udfordringer i den regionale udvikling. Den stigende koncentration af ressourcer i de større vækstcentre stiller både de store, de mellemstore og de mindre byer – både i vækstområderne og i udkantsområderne – over for nye udfordringer såvel bypolitisk, erhvervspolitisk som planlægningsmæssigt.

Inden for rammerne af regeringens turismepolitiske handlingsplan "Dansk turisme – handlingsplan for vækst" fra juli 2002, hvortil der samlet har været afsat 60 mio. kr., har der til og med 2003 været afsat 10 mio. kr. til *Yderområdepuljen* til en særlig turistfremmeindsats i yderområderne. Indsatsen knyttes op på særlige turismeprojekter inden for forretningsområderne kyst- og aktiv ferie, som er mest centrale for turismen udenfor København og de større byer i Danmark.

Endvidere blev der i forbindelse med handlingsplanen taget initiativ til en *støtteordning til turistfremmeindsats for spydspidsprojekter*. Sigtet er at skabe innovation, vækst og udvikling i regionerne.

7.3. Uddannelse

I efteråret 2003 blev der gennemført en fælles udbudsrunde for *de tekniske erhvervsuddannelser og kompetencebeskrivelserne for AMU*

(*arbejdsmarkedsuddannelser*). De godkendelser, der er givet i forbindelse med udbudsrunderen, har virkning fra 1. januar 2004. Formålet med udbudsrunderen har været at opnå et geografisk koordineret og forsvarligt udbud samt en optimal udnyttelse af kapaciteten i overensstemmelse med loven.

Undervisningsministeriets afgørelser om udbud er baseret på et skøn, hvor to overordnede og ligeværdige hensyn lægges til grund for udbudsplaceringerne – sikring af fagligt bæredygtige uddannelsesmiljøer og sikring af et regionalt dækkende udbud under hensyn til søgningen.

I løbet af foråret forventes vedtaget et lovforslag til *reform af gymnasiet og hf*. Forslaget tildeler amtsrådene større beslutningskompetence og større mulighed for styring af økonomien på det almengymnasiale område. Målet med lovforslaget er bl.a. at give amtsrådene større indflydelse på holddannelse på gymnasier og hf-kurser.

Der er på finansloven for 2004 afsat 42 mio. kr. stigende til 46 mio. kr. i 2007 til opbygning af *regionale videncentre*. Målet med opbygningen af videncentre er at styrke videndeling og vidensspredning regionalt såvel som nationalt. Videncentrene skal naturligvis bygge på et stærkt videngrundlag og skal via samarbejde med andre videninstitutioner, interessenter og andre samarbejdspartnere skabe sammenhæng til regionens udviklingsplan, bidrage med nytænkning og være involveret i processer, der skaber innovation og forandring i såvel regionen som på landsplan. CVU'er (Centre for Videregående Uddannelse), erhvervsakademier og netværk af enkeltstående MVU-institutioner (institutioner for Mellemlange Videregående Uddannelser) i hele landet kan indsende projektforslag og ansøge om at få del i videncentermidlerne.

Endelig kan særligt excellente CVU'er opnå at få betegnelsen '*University College*' og foregå som "de gode eksempler" for hele sektoren. Tildelingen af betegnelsen vil ske ud fra opfyldelsen af en række mål og kriterier, der vil blive udarbejdet i løbet af 2004.

7.4. Universiteter og forskning

Til og med 2003 har der kørt en treårig forsøgsordning vedrørende *regionale vækstmiljøer*. Der er igangsat 17 vækstmiljøer spredt ud over hele landet med det formål at etablere en række nye permanente samarbejdsrelationer mellem virksomheder, videninstitutioner mm. og derigennem bidrage til, at ny viden om f.eks. IT, teknologi, markedsudvikling, organisations- og læringsformer gøres anvendelsesorienteret og indgår i regionernes erhvervsudvikling. Samtidig forventes vækstmiljøerne at resultere i nye kurser og uddannelser til gavn for regionernes virksomheder inden for den pågældende sektor.

I forbindelse med afviklingen af tilskud til Center for Regional- og Turismeforskning er der afsat en *projektbevilling til nye initiativer på Bornholm*. Initiativerne skal bidrage til at sikre Bornholms samfundsøkonomiske og beskæftigelsesmæssige udvikling på langt sigt. På finansloven for 2003 var der afsat 5,6 mio. kr., og fra 2004 til 2007 forventes der afsat 5,3 mio. kr. årligt. I 2003 blev der igangsat projekter indenfor temaerne ø-studier og regionaludvikling, turismeforskning og -udvikling samt uddannelser. Der er fokuseret på Bornholms særlige problemer som ø-samfund og på den regionale sammenhæng i Øresundsregionen og Østersøområdet, som Bornholm indgår i.

Regeringen har endvidere i *handlingsplanen "Nye veje mellem forskning og erhverv – fra tanke til faktura"* lanceret i alt 20 nye initiativer med en samlet finanslovsbevilling på 275 millioner kroner i perioden 2004-2007. En række af initiativerne er relevante i en regional sammenhæng og kan bidrage til at styrke videninstitutioner og erhvervslivet i alle danske regioner, herunder de mindre virksomheder inden for traditionelle sektorer. Af centrale initiativer kan blandt andet nævnes vidennetværk mellem virksomheder og videninstitutioner, støtte til universiteters indføring af virksomhedsprojekter for studerende samt en 150-procent fradragsordning for virksomheders deltagelse i forsknings- og udviklingsprojekter.

I hovedstadsområdet har netværkssamarbejdet *Crossroads Copenhagen* til formål at skabe et fagligt netværk af offentlige og private

virksomheder. Crossroads Copenhagen vil udvikle og udbrede viden om kommunikation til virksomheder, institutioner mm. i første omgang i og omkring Ørestaden, men på længere sigt nationalt og internationalt. Der er afsat 10 mio. kr. i perioden 2003 til 2006.

Den Jysk-fynske IT-satsning har som formål at udvikle og styrke forsknings- og udviklingssamarbejdet mellem erhvervslivet og de regionale IT-videnmiljøer samt at styrke formidlingen og nyttiggørelsen af avanceret viden om IT til det jysk-fynske erhvervsliv. Ordningen skal medvirke til at sikre, at Vestdanmark fastholder og udbygger sine IT-kompetencer og får draget erhvervsmæssig nytte af disse.

Der gives medfinansiering til etablering af 4 IT-kompetencecentre i tilknytning til eksisterende videnmiljøer i Jylland og på Fyn. Desuden gives under overskriften "IT-korridoren" medfinansiering af udviklingsprojekter til fremme af videnspredning vedr. IT til regionens virksomheder. Der er til den statslige medfinansiering af den Jysk-fynske IT-satsning afsat 175 mio. kr. over en fireårig periode.

I forbindelse med en konkurrencepakke på teleområdet, har regeringen i 2003 indgået politisk aftale, som indebærer, at TDC påtager sig at sikre en større udbredelse af *ADSL (bredbånd)*. Ifølge udbygningsplanen øges dækningen på 95 pct. af fastnetkunderne i dag til 96 pct. inden 1. oktober 2004 og til 98 pct. inden 1. oktober 2005.

De nuværende 5 pct. af befolkningen uden adgang til bredbånd bor typisk i yderområderne. Tiltaget har sigte på størsteparten af denne gruppe af danskere. Den høje tilgængelighed i Danmark af digital infrastruktur sikrer, at ingen kommuner afskæres fra deltagelse i det digitale videnssamfund. Den digitale udrulning har f.eks. stor betydning for erhvervsudviklingen i mange dele af landet, som nu har langt bedre muligheder for at tiltrække og fastholde videntunge virksomheder i lokalområder. De "digitale motorveje" skaber dermed grundlag for en bæredygtig erhvervsudvikling i mange lokalsamfund.

Endelig kan nævnes, at Syddansk Universitet fra sommeren 2004 udbyder en *bachelor- og kandidatuddannelse i nanobioscience* og en

bachelor- og kandidatuddannelse i jura. Jura-uddannelsen skal styrke det lokale erhvervslivs mulighed for at tiltrække juridiske kandidater og efterkomme regionens efterspørgsel på jurister med stærke erhvervsøkonomiske kompetencer. Nanobioscience-uddannelsen styrker universitetets udbud af moderne naturvidenskabelige uddannelser. De færdige kandidater vil typisk kunne få arbejde inden for vækstområder i medicinalindustrien og på det bioteknologiske område.

7.5. Trafikinvesteringer

Regeringen fremlagde i foråret 2003 en *investeringsplan*, der indeholdt en gennemgang af, hvorledes regeringen ser det fremtidige råderum til investeringer på transportområdet anvendt. Til trafikområdet er der under investeringsplanen afsat 26 mia. kr. frem til år 2012. Ved investeringsplanens fremlæggelse blev fremlagt beslutning om investeringer for ca. 11 mia. kr. Regeringen har endvidere på baggrund af investeringsplanen indgået en *trafikaftale*, som, sammen med allerede besluttede investeringer, vil skabe grundlag for såvel en afhjælpning af trængselsproblemerne i hovedstadsområdet som en fortsat betydelig indsats til styrkelse af sammenhængen mellem og inden for landsdelene.

Investeringer på trafikområdet har næsten altid et dobbelt udgangspunkt. På den ene side skal der investeres dér, hvor behovet er i dag – f.eks. på grund af en nedslidt eller overbelastet infrastruktur. På den anden side skal der investeres, hvor der er behov for en fremtidig udvikling. Endelig er det vigtigt, at det samlede vej- og banenet løbende vedligeholdes, så værdien og kvaliteten af den samlede infrastruktur opretholdes. Der er derfor afsat betydelige midler til forbedring af såvel vej- som banenettet over de kommende år.

Det er i hovedstadsområdet, at der i dag er de alvorligste trængselsproblemer på vejene, og det betyder bl.a., at investeringer her giver det højeste samfundsøkonomiske afkast. Dette skal også ses i lyset af, at langt den overvejende del af de seneste 10 års statslige inve-

steringer på vejområdet har ligget uden for hovedstadsområdet. Godt 3/4 af vejinvesteringerne i perioden er således foretaget i Jylland.

På *jernbaneområdet*, hvor investeringerne i de senere år har haft tyngden i hovedstadsområdet, er der i trafikaftalen truffet beslutning om, at der udarbejdes beslutningsgrundlag for en bedre banebetjening af yderområder med en opgradering af Sydbanen til Lolland-Falster og strækningen på hovedbanen mellem Hobro og Aalborg.

Som led i regeringens initiativ "*Flere i beskæftigelse – lavere ledighed*" er det endvidere besluttet at fremrykke udbygningen af motorvejen mellem Nørresundby og Bouet samt at fremrykke anlægget af overhalingsstationer for godstog på Fyn.

Endelig er der truffet beslutning om en *anlægspulje på 1 mia. kr.* til mindre investeringer, der skal forbedre fremkommeligheden og øge trafiksikkerheden på infrastrukturnettet. Puljen kan desuden anvendes til medfinansiering af amtslige og kommunale projekter inden for samme formål, hvor der vurderes at være væsentlige sammenfaldende statslige og regionale interesser.

7.6. Skatteområdet

I 2003 er der, som opfølgning på Den Regionale Vækststrategi, gennemført en *forhøjelse af befordringsfradraget* for langdistancependlerne med henblik på at fremme bosætningen i udkantsområderne og herigennem styrke områdernes indtægtsgrundlag. Tiltaget omfatter en række konkrete kommuner, som er udvalgt efter objektive kriterier om beskatningsgrundlag henholdsvis erhvervsindkomst pr. indbygger. Kommunerne er udpeget fra 2004 til og med 2006. Efter 2006 vil der blive taget stilling til, hvorvidt det forhøjede befordringsfradrag skal fastholdes, og hvorvidt der skal ske en revision af de omfattede områder/kommuner. For den enkelte borger kan det forhøjede befordringsfradrag dog bibeholdes i minimum 5 år.

Den stigende internationalisering betyder øget mobilitet blandt lønmodtagere og medfører øgede krav om særlig viden i skatteforvalt-

ningerne. Specielt i Øresundsregionen efterspørges støtte til fremme af integrationen over Øresund.

En lovændring har givet mulighed for, at Helsingør og Københavns Kommuner i fællesskab har indgået aftale med staten om at etablere et *grænsegængercenter i den danske del af Øresundsområdet*. Centret skal bl.a. forestå den skattemæssige ligning af svensk bosiddende grænsegængere, som arbejder i Danmark øst for Storebælt, og skal således forbedre integrationen på arbejdsmarkedet i Øresundsregionen. Centret er startet op den 1. januar 2004 og vil have en afdeling i både Helsingør og København.

Den danske og den svenske regering har endvidere indgået en ny *skatteaftale*, som skaber grobund for, at integrationen i Øresundsregionen kan blomstre. Aftalen skal således sikre, at forskellene i de to landes skattesystemer ikke bliver en hindring for valg af bopæls- og arbejdsland og fjerner en række af de skattemæssige problemer for grænsegængerne og deres arbejdsgivere.

7.7. Planlægning

Regeringens *landsplanredegørelse* "Et Danmark i balance – hvad skal der gøres?" blev i maj 2003 afgivet til Folketinget. Landsplanredegørelsen omhandler den fysiske planlægnings bidrag til regeringens regionale målsætning om at sikre gode og ligelige levevilkår, uanset hvor i landet man bor.

I Landsplanredegørelsen fremhæves en dialog mellem kommuner, amter og stat om den regionale udvikling som et væsentligt bidrag til realisering af målsætningen. Som opfølgning på landsplanredegørelsen er der derfor iværksat en række *dialogprojekter* i samarbejde mellem på den ene side lokale og regionale myndigheder og på den anden side Økonomi- og Erhvervsministeriet, Miljøministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet og andre ministerier. En række af disse dialogprojekter er knyttet til indsatsen i yderområderne, som blev præsenteret i regeringens regionale vækststrategi. Desuden bidrager

Miljøministeriet til to dialogprojekter i Nordvest- og Sydsjælland, der er igangsat for at øge den regionale lighed.

I Nordvestsjælland fokuseres på en strategisk rolleudvikling mellem byerne i egnens 12 kommuner og hovedstads- og Øresundsregionen, og der udarbejdes en fælles vision for denne rolle med tilhørende strategiske politikker og initiativer. I Sydsjælland arbejdes med en vision, der ser egnens fremtid som en kombination af ny lokal erhvervsudvikling og varetagelse af oplandsfunktioner for hovedstaden. Begge dialogprojekter forventes afsluttet i foråret 2004.

Regeringen har endvidere med henblik på at fremme væksten i yderområderne i februar 2004 fremlagt et forslag til ændring af Planloven, således at det bliver muligt at udvide de eksisterende sommerhusområder inden for kystnærhedszonen med maksimalt 8.000 sommerhusgrunde i hele landet. Tanken er, at kommuner og regionplanmyndigheder efter lovforslagets vedtagelse indsender forslag til udlæg til miljøministeren, som derefter vil fremlægge et forslag til landsplandirektiv med områdeudpegninger til offentlig debat. Landsplandirektivet skal, når det er endeligt vedtaget, danne grundlag for videre kommunal og lokal planlægning. Udvidelserne af sommerhusområderne skal primært finde sted i landets yderområder og forudsætter, at der kan godtgøres en lokal økonomisk effekt af udbygningerne, lige som det skal stå klart, at udvidelserne ikke vil tilsidesætte væsentlige naturbeskyttelses- og landskabelige interesser.

7.8. Kultur

Tilstedeværelsen af et alsidigt og levende kulturliv har en ikke uvæsentlig betydning for bosætningsmønstret i en region og for regionens evne til at tiltrække erhverv og turisme. Et alsidigt kulturliv i en region bør bygge både på et generelt grundtilbud til regionens borgere indenfor både kunst og kulturarv – samt på kulturelle fyrtårne, som er med til markere regionen udadtil og samle regionen indadtil.

Staten bidrager gennem en række tilskudsordninger til tilstedeværelsen af et bredt kulturelt grundtilbud i regionerne. Regeringen har derudover taget en række initiativer til at understøtte opbygningen og

udover taget en række initiativer til at understøtte opbygningen og styrkelsen af regionale fyrtårne på kulturområdet. Oprettelsen af *Kulturministeriets Provincespulje* muliggør, at der i perioden 2002-2005 uddeles i alt 80 mio. kr. til støtte for kulturelle projekter med fyrtårns-karakter udenfor hovedstadsområdet. I finansloven for 2004 er der endvidere bevilget støtte til en række Kulturflagskibe i provinsen for i alt 14 mio. kr. I forbindelse med kulturministerens handlingsplan "Liv i Musikken" er der over en fireårig periode bevilget i alt 88 mio. kr. til styrkelse af det lokale musikliv og pleje af musiktalenter.

For at øge regionernes dispositionsfrihed og sikre koordinering og dialog mellem stat, amt og kommuner på kulturområdet har kulturministeren indgået 6 nye *regionale kulturaftaler* for 2004-2007. Aftalerne indebærer, at de statslige driftsbevillinger til aktiviteter og institutioner i området lægges ud til regionernes egen disposition indenfor for aftalens rammer for den regionale kulturpolitik. Der er overført bevillinger på i alt godt 85 mio. kr. årligt fra statslig til regional administration. I forbindelse med aftalerne er der endvidere fordelt en pulje på 2,7 mio. kr. årligt i fire år til udviklingsprojekter i regionerne.

7.9. Kommuner og amtskommuner

To nye betænkninger – betænkningen fra *Strukturkommissionen* om den nuværende struktur og opgavefordeling i stat, amter og kommuner og betænkningen fra Indenrigs- og Sundhedsministeriets *Finansieringsudvalg* om et nyt udligningssystem – blev afgivet i januar 2004. De emner, der her behandles, vil kunne få stor betydning for landets kommuner og amtskommuner.

Regeringen vil i april – efter en hørings- og debatfase – udarbejde et oplæg vedrørende *strukturereform*. Der sigtes på, at der kan indgås en politisk aftale om reformen inden sommeren 2004.

Allerede med virkning fra 1. januar 2004 er der gennemført en første fase af en *udligningsreform*. Der er således indført et særligt udligningstillæg, som erstatter størstedelen af det hidtidige særtilskud til særligt vanskeligt stillede kommuner. Udligningstillægget er et sup-

plement til det eksisterende tilskuds- og udligningssystem og fordeles efter faste kriterier. Det giver større budgetsikkerhed i kommunerne og skaber større gennemskuelighed i fordelingen af tillægget.

Udligningstillægget på i alt knap 412 mio. kr. (2004 niveau) fordeles til de vanskeligt stillede kommuner. Udligningstillægget er derfor en videreførelse og forhøjelse af de tilskud til vanskeligt stillede kommuner, der for 2003 blev fordelt efter kriterier. Herudover er der afsat en pulje på ca. 103 mio. kr. (2004 niveau) til fordeling efter ansøgning.

Den langsigtede tilrettelæggelse af det kommunale finansierings- og udligningssystem vil ske i forbindelse med en strukturreform. Også Finansieringsudvalgets betænkning er i høring til primo april 2004.

Herudover kan nævnes, at der i 2003 er afsat en pulje på 140 mio. kr. til tilskud til kommuner som følge af finansieringsreformen på det sociale område, der trådte i kraft 1. januar 2002. Puljen gives til kommuner, der efter ansøgning kan dokumentere særligt høje udgifter som følge af finansieringsomlægningen. Kommunernes merudgifter er blevet bedømt ud fra et sæt konkrete kriterier.

7.10. Danske EU-programmer i programperioden 2000-2006

Der er i 2003 foretaget midtvejsevalueringer af de danske EU-programmer. En række ændringer i programmerne forelægges i forlængelse heraf EU-Kommissionen til godkendelse.

Mål 2-programmet for perioden 2000-2006 har til formål at bidrage til at styrke betingelserne for en udvikling og omstilling, der sikrer velstand, beskæftigelse, ligestilling samt et bæredygtigt miljø i områder med strukturproblemer. I forlængelse af evalueringen blev det besluttet at overflytte midler fra prioriteten med direkte virksomhedstilskud til den prioritet, som anvendes til fremme af regionernes rammebetingelser. Samtidig skal der under programmet gives mulighed for at give virksomhederne rentelette lån i stedet for direkte tilskud. Det forventes, at lånemuligheden etableres i form af en venturefond.

Under EU-fællesskabsinitiativet *URBAN II* er et område i Århus Vest, Gellerup-Hasle-Herredsvang, udpeget til at modtage EU-støtte i Danmark. Hovedmålsætningen i programmet er at få skabt et blivende bæredygtigt og velfungerende byområde både i en økonomisk og en social/kulturel forstand. I forlængelse af programmets midtvejsevaluering er det besluttet at overføre midler fra foranstaltningen vedrørende kriminalitets- og misbrugsbekæmpelse til foranstaltninger vedrørende jobskabelse og kultur- og fritidsprojekter samt at give private virksomheder adgang til at ansøge under programmet.

LEADER+ programmet skal fremme en bæredygtig udvikling i landdistrikter ved lokalt baserede pilotprojekter. I forlængelse af midtvejs-evalueringen vil Direktoratet for FødevarerErhverv sammen med Netværkscenteret tage initiativ til, at der følges op på konklusioner og anbefalinger.

FIUF sektorprogrammet skal støtte udvikling og strukturtilpasning inden for fiskerisektoren. I midtvejsevalueringen af FIUF programmet blev udviklingen i de fiskeriafhængige områder analyseret. Analysen viste bl.a. en svagere økonomisk udvikling i disse områder end i landet som helhed. Samtidig har der været en tendens til, at fiskerisektoren er blevet stærkere geografisk koncentreret. På den baggrund vurderes i evalueringen, at de fiskeriafhængige kommuner bør arbejde for en alternativ erhvervsudvikling, men også satse på en fortsat udvikling i fiskeri, forarbejdning mv. På baggrund af evalueringen har Direktoratet for FødevarerErhverv udarbejdet forslag til en ny finansieringsplan for programmet, og programmeringstillægget vil blive ændret i løbet af 1. halvår 2004.

Landdistriktsprogrammet omfatter en række tilskudsordninger til fremme af en bæredygtig udvikling i landdistrikterne. Den overordnede konklusion af midtvejsevalueringen er, at programmets målsætninger afspejler de behov og problemer, der gør sig gældende i de danske landdistrikter. På baggrund af konklusioner og anbefalinger vurderer Fødevarerministeriet behovet for ændringer i programimplementering og i de enkelte støtteordninger.

Herudover kan det nævnes, at der i 2004 sker en genindførelse af *strukturprojektordningen*, der er en del af Landdistriktsprogrammet. Der er afsat 50 millioner kr. i 2004 til ordningen. EU medfinansierer 50 pct. af tilskuddet til projekter.

Det overordnede formål med strukturprojektordningen er at forbedre indkomsterne for primærproducenterne (landmænd, gartnere mv.) gennem støtte til investeringer i forarbejdningssektoren. Ordningen målrettes små og mellemstore virksomheder i fødevareindustrien. Ordningen tager regionalpolitiske hensyn i form af forhøjede tilskudssatser til virksomheder i udkantsområder.

8. Konklusion

Regeringen har taget flere initiativer til et øget fokus på den regionale udvikling og ikke mindst udviklingen i udkantsområderne. Herunder har regeringen også taget initiativer til øget koordinering mellem ministerierne. Gennemgangen af regeringens forskellige tiltag viser således, at der i forhold til tidligere sker en mere systematisk og koordineret inddragelse af regionale hensyn. Regeringen vil løbende evaluere virkningen af de iværksatte initiativer og vurdere behovet for opfølgning.

Der er ikke i øjeblikket tegn på tendens til stigende regional ulighed målt på indkomster pr. indbygger. Tværtimod er regionerne indkomstmæssigt blevet mere lige over de sidste 30 år. Og forskellene i Danmark er små set i sammenligning med andre lande.

Som en særlig regionalpolitisk udfordring står dog udviklingen i en række udkantsområder, der i nogen grad halter bag efter udviklingen i resten af landet. Denne udfordring er regeringen i gang med at tage hånd om. Men det kræver en indsats over flere år. Det kræver også, at der tænkes nyt og gås tæt på lokale styrker og barrierer.

Et forøget fokus på regionernes konkurrenceevne kan være et vigtigt redskab i den kommende regionalpolitiske indsats. Analyserne, som regeringen har fået gennemført, viser, at der er et stort potentiale for

at forbedre regionernes konkurrenceevne og dermed – ved fælles indsats – for at skabe såvel vækst som større regional balance. Projektets regionale vækstmodel, vil være et af de redskaber, som regionerne vil kunne anvende i tilrettelæggelsen af indsatsen for at forbedre konkurrenceevnen. Ved at anvende modellen kombineret med erhvervsøkonomiske analyser er det muligt for regionerne at benchmarke sig med andre regioner og lære af de regioner, hvor indsatsen giver de bedste resultater.

På mange fronter påvirkes udviklingen i de danske regioner af udviklingen i den internationale økonomi. F.eks. er regionerne i konkurrence med lande med lavere lønninger til ufaglært arbejdskraft. Tilsvarende påvirker konjunkturudviklingen indtjeningen i regionerne. Det er derfor vigtigt at inddrage dette aspekt og se nærmere på, hvilket spillerum der vil findes frem over for udviklingen i de danske regioner. Regeringen vil derfor se nærmere på benchmarkingen af den regionale udvikling i Danmark i forhold til udlandet. Projektet skal også gå bag om benchmarkingen og søge viden om gode erfaringer.

Der er ingen tvivl om, at den offentlige service spiller en stor rolle i hverdagen for befolkning og erhverv. Kommuner og amter har derigennem værktøjer til at påvirke regionernes attraktivitet. Regeringen vil derfor igangsætte en analyse af den rolle, som den offentlige service spiller for bosætning for befolkning og erhverv. Projektet vil bl.a. afdække, hvilke krav og erfaringer befolkning og erhverv har i forhold til den offentlige service i forbindelse med bosætning. Projektet vil også afdække kommunernes og amternes erfaringer, herunder de gode eksempler. Endelig vil det indgå, hvilke nye muligheder og udfordringer en strukturreform giver.

